

UČITEĽ - ŠKOLA - ZDRAVIE

Jana Bednářová

WIEGEROVÁ, A. 1. vyd. Bratislava : Regent, 2005. 163 s. ISBN 80-88904-37-4.

Publikace *Učiteľ - škola - zdravie* je druhou částí monografie, volně navazující na první část s názvem *Zdravie, podpora zdravia, zdravotná výchova*, vydanou nakladatelstvem OZ V4 v Bratislavě roku 2004.

Představují ucelený pohled na mimořádně závažnou a potřebnou problematiku zdravotní výchovy a jejího začleňování do systému školství na všech úrovních, vysokoškolskou nevyjímaje. Autorka v mnohých úvahách navazuje na téma disertační práce „Zdravotná výchova a podpora zdravia v školskej sústave Slovenska“ (2001).

Prioritním cílem monografie je podle slov autorky „zkoumání vztahu učitel – škola – zdraví, přičemž základní premisou je pohled na zdraví v bio-psycho-sociální rovině“. Dále autorka sleduje odraz v kurikulární transformaci vzdělávání na Slovensku i v České republice s důrazem na koncepční působení učitele 1. stupně ZŠ.

Výrazným rysem zmíněné publikace je široký záběr, vybroušený odborný styl, přehlednost podmíněná barevnými grafy dílčích výsledků výzkumu, ale především logická uspořádanost a srozumitelnost. Autorka v souladu s lidovým rčením: „Ptáka poznáš po zpěvu, člověka po řeči“, prozrazuje komplexní vidění problematiky edukace, ale především chápe život a jeho hodnoty v širokých souvislostech tradičních i nových koncepcí rozvoje jedince a jeho zdraví.

Hlavní témata zmíněné publikace jsou rozvržena do tří oddílů. První z nich se zaměřuje na tzv. cílové programy zdravotní výchovy a terminologické objasnění pojmu kurikulum. Autorka srovnává tyto cílové programy zdravotní výchovy v systému primárního vzdělávání na Slovensku i v Česku. Vzdělávací systémy, vycházející ze společných tradic a historických kořenů, sledují po rozdělení Československa odlišnou linii transformace výchovy a vzdělávání. V této kapitole autorka rovněž analyzuje přístupy k proměnám školských cílových programů především z hlediska smysluplného začleňování zdravotních témat do systému práce školy.

V druhé kapitole se setkáváme s pojmem učitel a jeho úlohou při práci se zdravotní tematikou. Autorka si je vědoma zátěže ve smyslu adaptace učitele na

změny ve vyučovacím procesu a chápe kurikulum zdravotní výchovy především jako jednu z odborné přípravy učitele. Součástí druhé části knihy je i výzkum názorů učitelů na možnosti aplikace témat zdravotní výchovy v podmínkách 1. stupně základní školy. Cíle výzkumu však jsou pojaty širěji:

- Názory učitelů na zastoupení zdravotní výchovy v učebních osnovách pro 1. stupeň ZŠ.
- Obsah zdravotní výchovy podle návrhu učitelů.
- Prostor pro zdravotní výchovu ve vyučovacím procesu z pohledu učitelů.
- Hodnocení návrhu kurikula zdravotní výchovy.
- Stav realizace zdravotní výchovy ve vztahu k návrhům.
- Doporučení učitelů.

Třetí kapitola nese název *Zdravotní postoje učitelů – skrytý obsah zdravotní výchovy* a rovněž analyzuje výsledky výzkumu. Autorka podotýká, že v postojích, které integrují kognitivní a emoční aspekty psychiky, se realizují nejen hodnocení, ale i regulativa sociálního chování. A co je nejvíc alarmující – názory a postoje učitelů se zrcadlí v chování dětí. Z výzkumných šetření vyplývá, že současná společnost je pozitivně orientovaná k drogám, a tím je vysoceriziková pro všechny její členy, učitele nevyjímaje.

V závěru autorka přináší návrhy v oblasti přípravy učitelů základních škol i v oblasti zkvalitnění kurikulárních dokumentů, a to s akcentem na multi-rezortní charakter podpory zdraví a prevence drogových i jiných závislostí. Zdraví totiž je zásadní determinantou jednotlivce, ale velmi úzce souvisí se vzdělaností, zaměstnaností a obecně se společenskými a ekonomickými zájmy společnosti. Svoje místo v tomto procesu mají všechny vzdělávací instituce, a tedy především škola.

Přínos publikace je možné sledovat v analýze transformačních kurikulárních postupů, v konkrétní tvorbě kurikula i skrytého kurikula zdravotní výchovy a v neposlední řadě i v empirické analýze názorů na tuto problematiku a postojů učitelů ke zdraví a prevenci.

Domnívám se, že uvedená publikace si zaslouží pozornost odborné i laické veřejnosti, tedy všech, kteří mají zájem hlouběji proniknout do problematiky podpory zdraví a prevence a pochopit význam jejího začlenění do systematického vzdělávání a výchovy mládeže. Monografie je velkým přínosem pro pedagogickou praxi a je velmi pozitivní, že přichází na trh v době tvorby vzdělávacích programů.